

Konferenciabeszámoló

2024. SZEPTEMBER 30.: „KODIFIKÁCIÓ ÉS HATÁLYOSULÁS” – A PTK. CSALÁDJOGI KÖNYVE A GYAKORLATBAN

Az Igazságügyi Minisztérium, a Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet és a Magyar Jogászegylet új konferenciasorozatot indított „Kodifikáció és hatályosulás” címen. A rendezvénysorozat célja egyrészt, hogy a Polgári Törvénykönyv hatálybalépésének 10. évfordulója alkalmából a kódex könyvei, egyesével, a jogász társadalom neves szakembereinek közreműködésével tételesen áttekintésre kerüljenek. Másrészt, hogy megismertesse a szakmai közönség minél szélesebb körével az Igazságügyi Minisztérium polgári bíraskodás tapasztalatait elemző munkacsoportjában folyó munkát és az ott azonosított problémákat.

Ennek első, egyben nyitóállomása volt a Családjogi Könyvet bemutató konferencia, amely Budapesten, a Károlyi-Csekonics Palotában került megrendezésre. A Polgári Törvénykönyv Negyedik, Családjogi Könyvének gyakorlati tapasztalatai – a jogalkalmazásban felmerült problémákra fókuszálva – elismert gyakorlati szakértőkkel, kerekasztal-beszélgetések formájában, kerültek megvitatásra.

A rendezvényen nyitóbeszédet tartott Tuzson Bence igazságügyi miniszter és prof. dr. Trócsányi László korábbi igazságügyi miniszter, a Magyar Jogász Egylet elnöke, a Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet tiszteletbeli elnöke, egyetemi tanár, a Károli Gáspár Református Egyetem rektora.

A nyitóbeszédet követően az első kerekasztal-beszélgetés vette kezdetét, amelyet prof. dr. Wopera Zsuzsa a Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet elnöke moderált. Az utóbbi idők jogalkalmazási gyakorlatának a leginkább kiemelt területei, a közös szülői felügyelet, a szülők együttműködési kötelezettsége, a kapcsolattartás, a váltott gondoskodás és az ezekkel kapcsolatos gyakorlati kérdések voltak a beszélgetés fókuszában. A résztvevők dr. Boros Zsuzsa az Igazságügyi Minisztérium főosztályvezetője, dr. Gondán-Evetovits Andrea, a Budai Központi Kerületi Bíróság csoportvezető bírása és dr. Subasicz Éva a Subasicz Éva Ügyvédi Iroda ügyvédje voltak. A jogalkotás és a jogalkalmazás elismert szakemberei rávilágítottak a váltott gondoskodás mint új jogintézmény bevezetésének gyakorlati indokaira, a jogintézménnyel kapcsolatos eddigi tapasztalatokra. Ezenkívül felhívták a figyelmet szülői felügyelettel összefüggő legfontosabb kérdésekre, amelyek közül kiemelték és értelmezték a Ptk. 4:167. § (1) bekezdését egy második mondattal kiegészítő, 2022. január 1-jétől alkalmazandó új szabályt, mely szerint „a bíróság az egyik szülő kérelmére is dönthet a szülői felügyelet közös gyakorlásáról, ha az a kiskorú gyermek érdekében áll”. A kerekasztal-beszélgetés résztvevői megosztották az ezzel kapcsolatos gyakorlati tapasztalataikat.

A következő kerekasztal-beszélgetést szintén prof. dr. Wopera Zsuzsa moderálta, amelynek résztvevője volt dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna a Kúria tanácselnöke, dr. Anka Tibor nyugalmazott közjegyző, a Magyar Országos Közjegyzői Kamara tiszteletbeli elnöke és dr. Subasicz Éva. A jelenlévők áttekintették a házastársak és élettársak vagyoni viszonyaival kapcsolatos legfontosabb gyakorlati kérdéseket, amelyek döntő többsége az élettársak vagyoni viszonyait érintő Ptk. szabályozás köré csoportosult, ahol a Ptk. a korábbi megoldástól gyökeresen eltérő rendelkezéseket tartalmaz, amelyek a gyakorlatban sok értelmezési problémát vetnek fel.

2024. OKTÓBER 21.: „KODIFIKÁCIÓ ÉS HATÁLYOSULÁS” – A PTK. MÁSODIK KÖNYVE A GYAKORLATBAN

A „Kodifikáció és hatályosulás” rendezvénysorozat második állomásának megrendezésére Szegeden került sor. A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara adott otthont a „Személy és személyiség a jogban – a Ptk. Második Könyve a gyakorlatban” című konferenciának.

Az Igazságügyi Minisztérium, a Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet, a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara, valamint a Magyar Jogászegylet közös szervezésében megvalósult eseményt dr. Töröcsikné prof. dr. Görög Márta, a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának dékánja, a Magyar Jogász Egylet Csongrád-Csanád Megyei Szervezetének elnöke nyitotta meg. Ezt követően prof. dr. Wopera Zsuzsa a Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet elnöke, az Igazságügyi Minisztériumban a polgári bíraskodás tapasztalatait elemző munkacsoport vezetője „Jogalkotás és hatályosulás. A polgári bíraskodás tapasztalatainak elemzése” címmel tartotta meg előadását, amelyben bemutatta az Igazságügyi Minisztériumban folyó munkát, amely lényege, hogy a polgári bíraskodást elemző munkacsoport – neves gyakorlati szakemberek bevonásával – vizsgálja felül a tíz éve hatályba lépett magánjogi kódex alkalmazásának gyakorlati tapasztalatait. Őt követte dr. Töröcsikné prof. dr. Görög Márta „Személy és személyiség a jogban – a Ptk. Második könyve a gyakorlatban” című előadásával, amelyben rávilágított a jogalkotói szándék és a gyakorlati tapasztalatok közötti kollízióra, valamint kiemelte a személyiségi jogok katalógusával kapcsolatban tapasztalt anomáliákat és a sérelemdíjjal összefüggésben azonosított, megválaszolandó jogértelmezési kérdéseket.

Rövid szünetet követően a program egy kerekasztal-beszélgetéssel folytatódott, amelyet prof. dr. Wopera Zsuzsa moderált. Bevezetőjében kitért a nagykorú személyek cselekvőképességének korlátozása kapcsán a Fogyatékkal élő

személyek jogairól szóló ENSZ egyezmény és a gondnokság jogintézményének kapcsolatára. A beszélgetés egyik résztvevője dr. Ocskó Katalin, az Országos Bírószági Hivatal elnökhelyettese volt, aki megosztotta a jelenlévőkkel a bírói praxisa során, a gondnokság alá helyezési perekkel kapcsolatban tapasztalatait és részletesen ismertette az ezzel foglalkozó joggyakorlat-elemző csoport véleményében foglaltakat is. Turkovicsné dr. Nagy Adrienn, a Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet Magánjogi Kutatási Főosztályának vezetője az igazságügyi szakértőkkel és a szakértői bizonyítással összefüggő legfrissebb jogalkotói törekvéseket ismertette. Dr. Orosz Árpád, a Kúria Polgári Kollégiumának vezetője a sérelemdíjjal kapcsolatos kúriai joggyakorlat-elemző csoport véleményét összegezte, amelyre rácsatlakozott prof. dr. Görög Márta, aki a kerekasztal-beszélgetésnek is résztvevője volt.

2024. OKTÓBER 22.: „KOCKÁZATOK, DILEMMÁK – JOGI PARADIGMÁK A GLOBÁLIS ERŐTÉRBE”

Az MFI V. Összehasonlító Jogi Vándorkonferenciája a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán, a Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet és a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara közös szervezésében került megrendezésre.

A konferenciát prof. dr. Wopera Zsuzsa, a Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet elnöke nyitotta meg, aki beszédében az összehasonlító jogi kutatások jelentőségét hangsúlyozta hazai és nemzetközi szinten egyaránt.

A rendezvényen a Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet részéről öt kutató tartott előadást. Dr. habil. Domaniczky Endre PhD vezető kutató a Mádl-életmű, európai integrációval kapcsolatos kutatási tapasztalatait osztotta meg a „Mádl Ferenc és az EU jövője” című előadásában. Dr. Suri Noémi PhD vezető kutató egy pár éve létező nemperes eljárást mutatott be „Az ideiglenes számlázárolást elrendelő európai végzés helye a hazai jogrendszerben” című előadásában. Dr. Szőke Péter vezető kutató az USA-beli abortuszszabályozással összefüggő kutatását ismertette „Az amerikai legfelsőbb bíróság ítélete az abortuszról, Roe v. Wade ítélet hatályon kívül helyezéséről” című előadásában. Dr. Hrecska-Kovács Renáta PhD vezető kutató a „Platformgazdaság és munkajog: az EU-n belüli digitális munkaerőpiac szabályozása” elnevezésű előadásában a pár éve Magyarországon is megjelenő új foglalkoztatási modellt és az azzal összefüggő munkajogi kérdéseket ismertette. Kovács Bálint, az MFI kutatója a „Gazdasági biztonsági jogi szabályozás” témájában ismertette a legfrissebb kutatási eredményeit.

Az MFI kutatói mellett három szegedi kolléga is betekintést engedett aktuális kutatási eredményeibe. Dr. Pétervári Máté a jelenkori szabályozásunkban is jelentőséggel bíró 1881. évi csődtörvény tömeggondokra vonatkozó rendelkezéseit elemezte. Dr. Váradi Szilvia a mesterséges intelligencia térnyeréséről és veszélyeiről tartott szuggesztív előadást, míg

dr. Sevaracz Luca az uniós tagállamok alkotmányjogi panasz befogadási gyakorlatának összehasonlító vizsgálatát elemezte.

Az előadásokat élénk szakmai vita követte, amelyet prof. dr. Antal Tamás dékánhelyettes összegző gondolatai zártak.

2024. NOVEMBER 11–12.: „JOGI VERSENYKÉPESSÉG – A JOG ESZKÖZEIVEL A VERSENYKÉPESEBB EURÓPÁÉRT”

A magyar uniós elnökség keretében november 11-én és 12-én a Várkert Bazárban került sor az Igazságügyi Minisztérium „Jogi versenyképesség – A jog eszközeivel a versenykéesebb Európáért” című nagykonferenciájára. A konferencia keretében hazai és külföldi kormányzati szereplők, a tudományos élet képviselői és gyakorlati szakemberek vitatták meg egyrészt a dereguláció és a minőségi jogalkotás, másrészt a technológia és a magánjog kapcsolatának gyakorlati kérdéseit. A szakmai eszmecsere a magyar elnökség versenyképességi célkitűzése jogi elemeinek azonosításához kívánt hozzájárulni, ennek keretében pedig kiemelten foglalkozott a mesterséges intelligencia jogalkotásban és jogalkalmazásban történő felhasználásának előnyeivel és lehetséges kockázataival.

A konferenciát megnyitó Tuzson Bence igazságügyi miniszter hangsúlyozta, hogy a magyar uniós elnökség prioritásai arra hívják fel a figyelmet, hogy a jogalkotás folyamán a versenyképességet folyamatosan figyelembe kell venni, és ezt a szempontot vizsgálni kell többek között a kisvállalatok indokolatlan adminisztratív terheinek csökkentése és érdekeik hatékony bírósági érvényesíthetősége érdekében is. Amint arra a miniszter rámutatott, az uniós intézmények a jogi versenyképesség szempontját nem veszik kellőképpen figyelembe, de az összetett és lassú uniós jogalkotás mellett sokszor a tagállami túlszabályozás, valamint az új típusú kereskedelemről fakadó jogi problémák is kihívást jelenthetnek a cégeknek. A Miniszterelnöki Kormányiroda képviselőjében dr. Bordás Gábor a jó és versenyképes jogszabályok megalkotásának közpolitikai, intézményi és személyi-szervezeti feltételeit ismertette.

A mesterséges intelligencia igazságszolgáltatásban történő alkalmazása kereteinek és már eddig is használt gyakorlatának eseteit, valamint a nemzetközi szabályozási trendeket a téma két kiemelkedő, nemzetközileg is elismert hazai szakértője, dr. Tilesch György és dr. habil. Zódi Zsolt tekintette át, akik egyetértettek abban, hogy a mesterséges intelligencia használata korszakhatárhoz érkezett, amelyre azonban jelenleg sem a szabályozók, sem a társadalom nincsenek felkészülve. Az új technológiai megoldások szabályozása ugyanakkor nemcsak jogalkotási, hanem alapjogvédelmi kérdés is lehet, amint arra Mateja Durovic, az Emberi Jogok Európai Bíróságának bírójára rámutatott. Az első nap hazai és külföldi kormányzati előadói ezt követően a jobb jogalkotás ('better regulation'), a proaktív közigazgatás, valamint a jogi környezet és a beruházásösztönzés kapcsolatáról folytattak eszmecsere.

A jogi versenyképesség eléréséhez a jobb jogalkotás, az innovációnak teret engedő jogi megoldások és a mesterséges intelligencia szabályozott használata mellett a dereguláció is hozzájárulhat, amely áttekinthetőbb szabályozási környezetet eredményez és a jogi diszfunkciókat is segít kiküszöbölni. A minőségi jogalkotás, és az ezzel összefüggő dereguláció aktuális kérdései kapcsán a hazai és külföldi előadók felhívták a figyelmet a széles körű társadalmi konzultáció és a szakmai visszacsatolás előnyeire, valamint a hatásvizsgálatok fontosságára, amelyek hozzásegíthetnek ahhoz, hogy – akár az uniós, akár a tagállami jogalkotó – megalapozott és valóban szükséges jogszabályokat alkosson. A kerekasztal-beszélgetésben részt vevő előadók követendő mintaként ajánlották a jogszabályok hatékonyságának folyamatos utólagos vizsgálatát, továbbá a jó gyakorlatok között többek között a jogszabályokhoz fűzött magyarázó jegyzeteket, az eljárások digitalizálását és szabványosított összekapcsolását, valamint a tömegszerződések blankettását említették.

A hazai és nemzetközi infokommunikációs szakértők, a közsféra, valamint a tudomány képviselőinek részvételével zajló második nap fő témáját a technológiai újítások és az igazságszolgáltatás kapcsolata adta. Dory Reiling, az Európai Jogi Intézet digitalizációs fő jelentéstevője, nyugalmazott bíró előadásában áttekintette a bíróságokat érintő technológiai fejlesztések (pl. elektronikus iratbenyújtási rendszer, automatikus ügyelosztás, széles körű és kereshető jogi információk) használatának előnyeit, és felhívta a figyelmet a mesterséges intelligencia jogi munkában történő, kritikai ellenőrzés nélküli alkalmazásának veszélyeire is. Dr. Osztovits András bíró, egyetemi tanár felvetette, hogy a XXI. század technológiai dinamikájának változása nyomán az állampolgárok a tisztességes tárgyaláshoz való jog mellett az állammal szemben – paradigmaváltás nyomán – a digitális kor eszközeit alkalmazó modern tárgyaláshoz való jogot is többletélvárásaként fogalmazhatnák meg. E lehetséges jog részjogosítványai (pl. a távmeghallgatáshoz való jog, az e-akta, a vezetett vitarendezéshez való jog, vagy az észszerű határidőn belüli döntéshozatal helyett a késedelem nélküli döntéshozatal) már jelenleg is felvázolhatóak ugyan, de javaslata szerint további pertípusokra vagy élethelyzetekre is kiterjeszthetők lehetnének.

A chatbotok jogászai munkában történő használatának szempontjait és korlátait ismertető dr. habil. Zódi Zsolt infokommunikációs szakértő a mesterséges intelligencia „hallucinációs hajlamára”, azaz a téves eredmények generálásának valós veszélyére is utalt, amely a technológia jelenlegi állása szerint teljesen nem küszöbölhető ki. Az algoritmusokon alapuló automatizált döntéshozattal kapcsolatos legfontosabb aggályként a megmagyarázhatóság, az értelmezési mozgástér, az életszerűség, valamint az előretekintő mozzanat (mintaadás) hiányát azonosította. Ennek ellenére azonban az ember és a gép – akár jogi döntés-előkészítésre is alkalmazott – munkamegosztása megfelelő körülmények között és emberi kontroll mellett előnyökkel is járhat. A konferenciát záró kerekasztal-beszélgetés résztvevői a technológia jogalkotásra és jogalkalmazásra gyakorolt hatásait tekintették át.

2024. DECEMBER 3.:

„A POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV 10 ÉVE” CÍMŰ NAGYKONFERENCIA

Az Igazságügyi Minisztérium, a Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet és a Magyar Jogász Egylet a Károlyi-Csekonics Palotában rendezte meg „A Polgári Törvénykönyv 10 éve” elnevezésű nagykonferenciáját. A konferencia célja volt, hogy a tíz éve hatályba lépett Polgári Törvénykönyv gyakorlati tapasztalatainak áttekintéséhez teret adjon a tudomány és a gyakorlat elismert szakértői bevonásával, a jogalkalmazásban felmerült problémákra fókuszálva. A szervezők azt is célul tűzték ki, hogy megismertessék a széles szakmai közönséggel az Igazságügyi Minisztérium polgári bírászkodás tapasztalatait elemző munkacsoportjában a Ptk. hatályosulási tapasztalatait érintő munkát.

A rendezvényt Tuzson Bence igazságügyi miniszter és prof. dr. Trócsányi László korábbi igazságügyi miniszter, a Magyar Jogász Egylet elnöke, a Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet tiszteletbeli elnöke, a Károli Gáspár Református Egyetem rektora nyitották meg. Tuzson Bence a rendezvény kiemelt fontosságára és időszzerűségére hívta fel a figyelmet, hiszen a közös gondolkodás a hatékony, versenyképes jogalkotás számára elengedhetetlen. Bemutatta röviden az Igazságügyi Minisztériumban működő munkacsoportok tevékenységét és kiemelte, hogy a rendezvény méltó zárása egy tevékeny évnek, amely célul tűzte ki a jogi versenyképesség fokozását. Trócsányi László elmondta, hogy nem polgári jogász, bár minden embernek számos kapcsolódási pontja van a törvénykönyvvel az élete során; ő maga egy számára kedves irodalmi élményt osztott meg.

A konferencia szakmai programja prof. em. Vékás Lajos akadémikus áttekintő előadásával indult, aki elmondta, mit érzett akkor, amikor felkérték a Polgári Törvénykönyv újradikálálására. Ezt követően minden könyv tekintetében kitért egyes, a gyakorlatban nehezebben értelmezhető kérdésekre, amelyek bár a tíz évvel ezelőtti munka során könnyen kezelhetőnek tűntek, mostanra a jogalkalmazásban nehézségeket okoznak.

Ezt követően a szakmai nap a Polgári Törvénykönyv egyes könyveit tárgyaló referensek és korreferensek előadásaival folytatódott, akik a munkacsoportban azonosított problémák mentén vitatták meg a Polgári Törvénykönyv jogalkalmazási tapasztalatait. Az előadásokat prof. dr. Wopera Zsuzsa a Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet elnöke moderálta.

A Ptk. Második Könyvének referense a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának dékánja, intézetvezető egyetemi tanára, dr. Töröcsikné prof. dr. Görög Márta, a korreferens pedig prof. dr. Pribula László a Debreceni Ítéltábla kollégiumvezető bírója volt. Az előadások a személyiségi jogok katalógusát, a cselekvőképességet korlátozó gondnokság és a sérelemdíj jogintézményét érintették.

A Ptk. Harmadik Könyvével kapcsolatos tapasztalatokat dr. Pázmándi Kinga a Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet elnökhelyettese, tanszékvezető egyetemi docens ELTE és az MJE Kereskedelmi és Üzleti Jogi szakosztály elnöke osztotta meg a közönséggel, amelyekre dr. Bogdán Tibor kormánybiztos reflektált mint korreferens. Dr. Pázmándi Kinga

bemutatta az 1959. évi Ptk. és a Ptk. hatálya alatt bejegyzett cégek számát és helyzetét, a Ctv. és a Ptk. együttalkalmazása során tapasztalt anomáliákat. Dr. Bogdán Tibor a jogalkotás során nyert tapasztalatait osztotta meg a hallgatósággal, és kitért az ingatlan-nyilvántartási törvényt érintő kodifikációs munkára és a jövőbeli tervekre.

A Ptk. Negyedik Könyvének referense az Országos Bírósági Hivatal elnökhelyettese, dr. Ocskó Katalin volt, a korreferens pedig dr. Boros Zsuzsa, az Igazságügyi Minisztérium főosztályvezetője volt. Dr. Ocskó Katalin a váltott gondoskodás és a szülői felügyelet témaköreit érintette az előadásában, előadta a bírói praxisa során tapasztaltakat. Dr. Boros Zsuzsa pedig röviden bemutatta a Ptk. Negyedik Könyvével kapcsolatos jogalkotói munkát, és röviden kitért a jogászai szakma képviselőitől kapott visszajelzésekre is.

A Ptk. Ötödik Könyvének referense prof. dr. Menyhárd Attila, az ELTE ÁJK egyetemi tanára volt, a korreferens pedig

dr. Bodzási Balázs közjegyző, az MJE kutatási igazgatója volt. Az előadások kitértek – többek között – a zálogjog területére, a szomszédjogokra és közérdekű használat témájára.

A Ptk. Hatodik Könyvét érintő előadást dr. Leszkoven László a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának egyetemi docense tartotta, a korreferens pedig dr. Dzsula Marianna, a Kúria kollégiumvezető-helyettese, az MJE alelnöke volt. Az előadók a lízingszerződés témakörét, a végrehajtási jog elévülésének problematikáját, valamint az engedményezés és jogátruházás témáit érintették.

A konferencia zárásaként a Ptk. Hetedik Könyvével kapcsolatos észrevételeket dr. Anka Tibor nyugalmazott közjegyző, a MOKK tiszteletbeli elnökhelyettese adta elő, amelyekre korreferensként dr. Fabó Tibor ügyvéd reflektált. Az előadás három témát érintett: a túlélő házastárs öröklési jogi helyzetét, az osztályrabocsátás jogintézményét és a végrendelet keltezésének értelmezésére vonatkozó problémát.

